

การดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

ประชากรและตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้กลุ่มประชากรเป็นผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดภูเก็ต พังงา และสงขลา ซึ่งเป็นจังหวัดตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) จากร้อยละ 20 ของจังหวัดทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย ตามหลักภูมิศาสตร์

ภาคใต้¹ หรือคาบสมุทรมหาภาคใต้ เป็นดินแดนที่อยู่ในคาบสมุทรมลายูที่ยื่นลงไปใต้น่านน้ำระหว่างทะเลอันดามัน-มหาสมุทรอินเดียกับอ่าวไทยทะเลจีนใต้มีลักษณะภูมิประเทศเป็นทิวเขาทอดเนื่องจากทิวเขาทางตะวันตกของที่ราบภาคกลางลงไปจนถึงพรมแดนมาเลเซีย ทิวเขาสำคัญที่เป็นแกนของคาบสมุทร คือทิวเขาภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสันกาลาคีรี คาบสมุทรมหาภาคใต้เป็นดินแดนที่มีลักษณะยาวและแคบ มีความยาวประมาณ 750 กิโลเมตร มีความกว้างระหว่าง 150-200 กิโลเมตร แต่บริเวณพื้นที่ที่แคบที่สุดของคาบสมุทรที่เรียกว่าคอคอดกระ ซึ่งอยู่ในจังหวัดระนองนั้นมีความกว้างประมาณ 80 กิโลเมตร ภาคใต้เป็นภาคที่เปิดโล่งรับลมมรสุมทั้งสองด้าน ฉะนั้นจึงมีฝนตกชุกเฉลี่ยตลอดปีเกิน 2,000 มิลลิเมตร (80 นิ้ว) ขึ้นไป ทำให้มีพืชพรรณป่าไม้ขึ้นหนาแน่น และอุดมด้วยแร่คิงบุก วุลแฟรม แร่เหล็ก อาชีพการทำเหมืองแร่และการทำป่าไม้จึงเป็นอาชีพสำคัญเช่นเกี่ยวกับการปลูกพืชที่ชอบฝนชุก คือการทำสวนยาง สวนมะพร้าว สวนผลไม้ และยังมีประมง ประชากรทั้งหมดที่อาศัย

¹ สวาท เสนาณรงค์, ภูมิศาสตร์ประเทศไทย, (พระนคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2512), หน้า 198.

อยู่ในภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยที่พูดภาษาทางใต้ และมีพวกชาวไทยที่มีถือศาสนาอิสลามที่เรียกกันว่าชาวไทยอิสลามอยู่มากใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ นาราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูล ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชากรในมาเลเซีย

ประชากรในภาคใต้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่หนาแน่นในบริเวณจังหวัดที่อยู่ในเขตที่ราบชายฝั่งตะวันออกของคาบสมุทรมลายู ภาคใต้มีพื้นที่ประมาณ 79,188 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ของ 14 จังหวัดด้วยกัน คือ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นาราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี คำนึงสภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดทั่วอย่างซึ่งได้แก่ จังหวัดภูเก็ต พังงา และสงขลา จึงเป็นดังนี้

จังหวัดภูเก็ต² เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ทางคาบสมุทรมลายูตะวันออกเฉียงเหนือ ทะเลตะวันตกของแหลมมลายู ในทะเลอันดามัน มีพื้นที่เฉพาะที่เป็นพื้นดินทั้งหมด 587.466 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่เป็นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ (Slope Complex) มีภูเขาและเขามาก (82.52 %) และมีที่ราบเป็นตอน ๆ ที่ที่ราบส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเนินเตี้ย ภูเก็ตมีอาณาเขตติดต่อกับทิศเหนือจรดท้องทะเลคอเชกจังหวัดพังงา (ช่องปากพระ) ทิศใต้จรดท้องทะเลอันดามัน (ช่องมะละกา) ทิศตะวันออกจรดท้องทะเลคอเชกจังหวัดพังงา (อ่าวภูเก็ต) ทิศตะวันตกจรดท้องทะเลอันดามัน จังหวัดภูเก็ตมีลมพัดผ่านตลอดปี ทำให้มีอากาศอบอุ่นอย่างสม่ำเสมอและชุ่มชื้นตลอดทั้งปี มี 2 ฤดูคือ ฤดูฝน และฤดูแล้ง ฤดูหนาวไม่มี ฤดูแล้งนี้ไม่ร้อนจัด มีฝนตกบ้างเล็กน้อย และอาจตกหนักเป็นครั้งเป็นคราว อาชีพของชาวภูเก็ตได้แก่

² จำนงค์ สัจจรักษ์, สภาพจังหวัดภูเก็ต 2516, (เอกสารอัครสำเนา 2516), หน้า 1-11.

การทำสวนยางพารา และรับจ้างเกี่ยวกับการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพสำคัญ นอก
จากนี้อาชีพส่วนใหญ่จะเกี่ยวเนื่องอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติ เช่นอาชีพกรรมกรเหมือง
แร่ อาชีพร่อนหาแร่คิมบิก อาชีพจับปลา อาชีพทำสวนมะพร้าว และสวนผลไม้
ส่วนงานการศึกษานั้น ชาวภูเก็ตนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 75 นับถือศาสนาอิสลาม
ร้อยละ 20 นับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 5 ส่วนศาสนาอื่นคมีผู้นับถือเป็นจำนวนน้อย
กว่าน้อย ส่วนใหญ่เป็นชาวอินเดีย

จังหวัดพังงา³ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของประเทศไทย อยู่ริมฝั่งมหาสมุทรอิน-
เดีย (ทะเลอันดามัน) ภูมิประเทศทั่วไปเป็นป่าเขาที่มีที่ราบน้อย มีอาณาเขตทิศเหนือ
ติดต่อกับจังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดภูเก็ต โดยมีทะเล
เป็นเขต ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่ ทิศตะวันตกจรด
มหาสมุทรอินเดีย จังหวัดพังงามีเนื้อที่ประมาณ 4,400 ตารางกิโลเมตร ส่วนมาก
เป็นสวนยางพารา มะพร้าว และผลไม้ เช่นเงาะ ทุเรียน มังคุด เป็นต้น ฤดู
ของจังหวัดพังงามี 2 ฤดู คือฤดูร้อนกับฤดูฝน อาชีพที่สำคัญของชาวจังหวัดพังงา
ได้แก่การอุตสาหกรรมทำเหมืองแร่ การทำสวนยางพารา การทำสวนผลไม้ต่าง ๆ
ทำนา และทำการประมง

จังหวัดสงขลา⁴ ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกทางคานอ่าวไทย มีเนื้อที่รวมทั้ง
สิ้น 6,673 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือจรดจังหวัดนครศรีธรรมราชและ

³ สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ, จังหวัดพังงา, (พระนคร : โรงพิมพ์อุดม,
2500), หน้า 1-3.

⁴ มานพ แก้วสนิท, "จังหวัดสงขลา", 71 จังหวัด, (กรุงเทพมหานคร
: บริษัทสำนักพิมพ์ไวยุวัฒนาพานิชจำกัด, 2517), หน้า 161-162.

จังหวัดพัทลุง ทิศใต้จรดจังหวัดยะลาและรัฐเกคาห์ (ไทรบุรี สหพันธรัฐมาเลเซีย) ทิศตะวันออกจรดจังหวัดปัตตานีและจกทะเลที่อ่าวไทย ทิศตะวันตกจรดจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสตูล สงขลาเป็นจังหวัดที่สำคัญมาก พื้นที่ประมาณ 5 ทางตอนเหนือที่ตั้งของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนทางตอนใต้ที่ตั้งของจังหวัดเป็นเนินและภูเขา จังหวัดสงขลามีอากาศอบอุ่นตลอดปี อาชีพที่สำคัญของประชาชนได้แก่ ทำสวนยางพารา ทำนา ทำสวนผลไม้ การประมง เหมืองแร่ และสวนมะพร้าว

จากจังหวัดตัวอย่างที่สุ่มได้ 3 จังหวัด มีเทศบาลและโรงเรียนเทศบาลที่อยู่ในความปกครองดูแลของจังหวัดและเทศบาล คือ

1. จังหวัดภูเก็ต มีเทศบาลที่อยู่ในความปกครองดูแลจำนวน 1 เทศบาล คือ เทศบาลเมืองภูเก็ต ซึ่งมีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 4 โรงเรียน คือ

1.1 โรงเรียนเทศบาลบางเหนียว

1.2 โรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง

1.3 โรงเรียนเทศบาลปลกปัญญา

1.4 โรงเรียนเทศบาลวัชรรังสรรค์

2. จังหวัดพังงา มีเทศบาลอยู่ในความปกครองดูแล จำนวน 2 เทศบาล คือ

2.1 เทศบาลเมืองพังงา มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนเทศบาลบ้านท่ายาง

---

⁵ สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ, จังหวัดสงขลา, (พระนคร : โรงพิมพ์อุดม, 2500), หน้า 1-3

- 2.2 เทศบาลเมืองตะกั่วป่า มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 2 โรงเรียน คือ
- 2.2.1 โรงเรียนเทศบาลบ้านศรีตะกั่วป่า
- 2.2.2 โรงเรียนเทศบาลบ้านย่านยาว

3. จังหวัดสงขลา มีเทศบาลอยู่ในความปกครองดูแล จำนวน 3 เทศบาล

คือ

- 3.1 เทศบาลเมืองสงขลา มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 4 โรงเรียน คือ
- 3.1.1 โรงเรียนเทศบาล 1 ถนนนครนอก
- 3.1.2 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเพชรมงคล
- 3.1.3 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดศาลาหัวยาง
- 3.1.4 โรงเรียนเทศบาล 4 ที่ว่าการอำเภอเก่า
- 3.2 เทศบาลเมืองหาดใหญ่ มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 2 โรงเรียน คือ
- 3.2.1 โรงเรียนเทศบาล 1 เองเสียงสามัคคี
- 3.2.2 โรงเรียนเทศบาล 2 บ้านหาดใหญ่
- 3.3 เทศบาลตำบลสะเดา มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 1 โรงเรียน คือ
- 3.3.1 โรงเรียนเทศบาลบ้านสะเดา

เนื่องจากจำนวนประชากรดังกล่าวมีไม่มากนัก คือมีเทศบาล 6 เทศบาล และมีโรงเรียนเทศบาลรวมทั้งหมด 14 โรงเรียน ผู้วิจัยจึงใช้โรงเรียนทุกแห่งเป็นประชากรทั้งหมดโดยไม่สุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างแบบสอบถาม ยึดหลักงานบริหารการศึกษา 5 งานคือ งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน โดยศึกษาค้นคว้าจาก หนังสือ เอกสารการวิจัย สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา และประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ซึ่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนเทศบาลวัดป้อมแก้ว อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงครามอยู่แล้วเป็นแนวทาง

เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้เป็นเรื่องหนึ่งในสิบเรื่อง ของการวิจัยเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานแห่งชาติให้เงินอุดหนุนสำหรับการทำวิจัย ดังนั้นผู้ได้รับเงินอุดหนุนทั้ง 10 ทุน จึงร่วมกันสร้างแบบสอบถาม โดย

1. แยกงานบริหารการศึกษออกเป็น 5 งาน แต่ละงานผู้รับทุนวิจัย 2 คนรับผิดชอบในการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำมาปรึกษาและแก้ไขร่วมกันทั้ง 5 งาน คือ

ก. งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ผู้ที่ได้รับทุนวิจัย 2 คน รับผิดชอบในการสร้างแบบสอบถาม

ข. งานวิชาการทั้งของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน มีผู้ที่ได้รับทุนวิจัย 2 คน รับผิดชอบในการสร้างแบบสอบถาม

ค. งานบุคคล ทั้งของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน มีผู้ที่ได้รับทุนวิจัย 2 คน รับผิดชอบในการสร้างแบบสอบถาม

ง. งานกิจการนักเรียน ทั้งของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน
มีผู้ที่ได้รับทุนวิจัย 2 คน รับผิดชอบในการสร้างแบบสอบถาม

จ. งานธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน มีผู้
ที่ได้รับทุนวิจัย 2 คน รับผิดชอบในการสร้างแบบสอบถาม

2. เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว ผู้ที่ได้รับทุนวิจัยทั้ง 10 คน นำร่างแบบ-
สอบถามที่สร้างแล้วมาประชุมกัน เพื่อคัดเลือกปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามนั้น ๆ

3. นำร่างแบบสอบถามนั้นไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อเสนอแนะ
และช่วยแก้ไข

4. ประชุมคณะผู้รับการวิจัยทั้ง 10 ทุนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไข
ข้อบกพร่องของแบบสอบถามให้เป็นไปตามเสนอแนะและแก้ไข ของอาจารย์ผู้ควบคุม
การวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปพิมพ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Pre -
test) กับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาล เมืองสมุทรสงคราม และโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในจังหวัด
ฉะเชิงเทรา

6. ประชุมคณะผู้ได้รับทุนวิจัยทั้ง 10 ทุน ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ได้
ทดลองใช้ (Pre-test) แล้ว เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามที่จะนำไปใช้จริงต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นทั้งแบบเติมคำ แบบประเมินค่า (Rating
Scale) และแบบปลายเปิด (Open End) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นของ
ตนได้อย่างเสรี

แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่หนึ่ง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว หมายถึง สถานภาพ-
(Status) ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ ไล่แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิ าลา

ตอนที่สอง เป็นคำถามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียน ดังนี้

ควย

ก. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร 5 งาน จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 10 ข้อ
2. งานวิชาการ 15 ข้อ
3. งานบุคคล 15 ข้อ
4. งานกิจการนักเรียน 10 ข้อ
5. งานธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน 10 ข้อ

ควย

ข. แบบสอบถามสำหรับนักวิชาการ 5 งาน จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 10 ข้อ
2. งานวิชาการ 20 ข้อ
3. งานบุคคล 5 ข้อ
4. งานกิจการนักเรียน 20 ข้อ
5. งานธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน 5 ข้อ

ควย

ค. แบบสอบถามสำหรับประชาชน 5 งาน จำนวน 50 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 15 ข้อ
2. งานวิชาการ 10 ข้อ
3. งานบุคคล 5 ข้อ
4. งานกิจการนักเรียน 10 ข้อ
5. งานธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน 10 ข้อ

ความสำคัญมากน้อยของงานในสายคาของผูตอบ ตามที่ผูวิจัยคาดคะเน ทำ
ให้ผูวิจัยกำหนดจำนวนขอของงานแตกต่างกัน รายละเอียดของแบบสอบถามได้นำ
เสนอไว้ในภาคผนวก.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่สำคัญยิ่งก็คือความร่วมมือในการตอบแบบ
สอบถาม ดังนั้นผูวิจัยจึงได้ขอหนังสือแนะนำจากอธิบดีกรมการปกครอง ถึงผู้ว่าราชการ
จังหวัดทุกจังหวัดที่จะทำการวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและ
จากหัวหน้าแผนกวิชาการบริหารการศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ผูวิจัยเองเป็นครูใหญ่โรงเรียนสังกัดเทศบาล ซึ่งทำ
งานสายเดียวกันกับผูรับแบบสอบถาม และผูวิจัยไปแจกและเก็บแบบสอบถามกลับด้วย
ตนเอง ทำให้มั่นใจได้ว่าจะต้องได้รับความร่วมมืออย่างดี

เมื่อจะเก็บรวบรวมข้อมูล ผูวิจัยได้ออกไปแจกและเก็บแบบสอบถามกลับด้วย
ตนเอง โดยออกเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 20 มกราคม 2518 และกลับ
ถึงกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2518 ผูวิจัยเริ่มตนจาก จังหวัดภูเก็ต
จังหวัดพังงา และจังหวัดสุดท้ายคือจังหวัดสงขลา แบบสอบถามได้รับคืนจากผู้บริหาร
66 ชุด จากนักวิชาการ 417 ชุด จากประชาชน 152 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.92
ของจำนวนแบบสอบถามที่แจก

รายละเอียดของจำนวนแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ แสดงไว้ในตารางดัง
ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามจำแนกตามประเภทผู้บริหาร

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	ได้รับคืน	คิดเห็นร้อยละ
ผู้บริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน	28	28	100.00
ผู้บริหารที่ประจำนอกโรงเรียน	36	35	97.22
ผู้บริหารฝ่ายปกครอง	3	3	100.00
รวม	67	66	98.51

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามจำแนกตามประเภทนักวิชาการ

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
นักวิชาการที่เป็นศึกษานิเทศก์ของ- เทศบาล	3	3	100.00
นักวิชาการที่เป็นศึกษานิเทศก์ของ- กรมสามัญศึกษา	29	25	86.21
นักวิชาการที่เป็นครูสอนในโรงเรียน เทศบาล	405	389	96.05
รวม	437	417	95.42

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามจำแนกตามประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหาร	67	66	98.51
นักวิชาการ	437	417	95.42
ประชาชน	158	152	96.20
รวม	662	635	95.92

การเสนอข้อมูล

การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคใต้นั้น ได้เสนอในรูปตาราง และการบรรยายไปพร้อม ๆ กัน และคิดการร้อยละของจำนวนผู้ตอบคำถามแต่ละข้อ แต่ละคำตอบ และแต่ละประเภท

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การร้อยละสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด และเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยาย.